

Zahlasujte za najlepšieho lekára a zdravotnú sestru. V zozname sú aj odborníčky a sestry z Košíc 2

Online, koscak.sk, 6. 8. 2025, 14:45

Pozor na pertussis u novorodencov 3

Tlač, Lekárske listy, 7. 8. 2025

Zahlasujte za najlepšieho lekára a zdravotnú sestru. V zozname sú aj odborníčky a sestry z Košíc

6. 8. 2025, 14:45, Zdroj: koscak.sk, Autor: Lucia Biceková, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ
Dosah: 6 368 GRP: 0,14 OTS: 0,00 AVE: 338 EUR

Zahlasujte za najlepšieho lekára a zdravotnú sestru. V zozname sú aj odborníčky a sestry z Košíc

Asociácia na ochranu práv pacientov (AOPP) spustila hlasovanie o najlepších lekároch a zdravotných sestry na Slovensku. Hlasovanie, v ktorej rozhoduje verejnosť, bolo spustené 4. augusta a potrvá do 31. októbra. Následne budú ocenenia udelené v novembri na celoslovenskej patientskej konferencii.

„Pacienti tým vzdajú hold výnimočným lekárom a sestrám, ktorí sú vďaka svojej empatii, obetavosti a vysokému nasadeniu pre nich mimoriadnym prínosom. Sú tu pre svojich pacientov aj nad rámec svojich pracovných povinností, pretože svoje povolanie nevnímajú ako prácu, ale predovšetkým ako poslanie,“ uviedla asociácia.

Verejnosť v hlasovaní rozhodne o tom, ktorí z desiatich porotou ocenených lekárov a desiatich sestier získajú výnimočné ocenenie. Hlasovať môžete aj za tri odborníčky a dve zdravotné sestry z Košického kraja

Ivana Tresová

Jednou z nich je MUDr. Ivana Tresová, ktorá pôsobí na Klinike hematológie a onkohematológie Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura v Košiciach, kde sa významne zaslúžila o založenie ambulancie liečebných aferéz pre celý východoslovenský región.

Liečbu poskytuje aj pacientom s neurologickými, reumatologickými či nefrologickými diagnózami. Okrem odbornosti je známa svojím hlbokým ľudským prístupom. Každého pacienta vníma ako jedinečnú bytosť, je mu oporou, psychologickou aj ľudskou, zároveň podporuje a sprevádza aj jeho rodinu. V ťažkých chvíľach ponúka nielen liečbu, ale aj nádej, útechu a pochopenie. Jej empatia, trpezlivosť a pokora ju robia výnimočnou lekárkou, ktorá si získala srdcia mnohých rodín, o ktoré sa starala.

Magdaléna Hagovská

Hlasovať môžete aj za prof. doc. PhDr. Magdalénu Hagovskú, PhD., Cert.MDT, MPH, ktorá je špičkovou odborníčkou v oblasti diagnostiky a terapie porúch panvového dna a inkontinencie. Dlhodobo sa venuje výskumu aj výučbe fyzioterapeutov, pričom na Slovensku garantuje jediný akreditovaný kurz zameraný na túto problematiku.

Aj vďaka nej už viac ako 70 fyzioterapeutov pomáha pacientom účinne riešiť tieto časté a stigmatizované ťažkosti. Pôsobí na Lekárskej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** aj v praxi, kde sa venuje individuálnej fyzioterapii pacientov. Jej odbornosť, ľudský prístup a dlhoročná práca v prospech pacientov a odbornej verejnosti si zaslúžia úctu aj ocenenie.

Sylvia Dražilová

Trojicu ocenených odborníčok uzatvára doc. MUDr. Sylvia Dražilová, PhD., popredná slovenská hepatologička, ktorá sa venuje pacientom s ochoreniami pečene na II. internej klinike UNLP a **UPJŠ** v Košiciach.

Zaviedla viaceré inovatívne diagnostické a terapeutické postupy, pričom dôraz kladie na individuálny a medziodborový prístup. Ako prezidentka Slovenskej hepatologickej spoločnosti organizuje odborné aj edukačné podujatia, publikuje vedecké i patientsky zrozumiteľné príspevky a spolupracuje na skriningových a výskumných projektoch.

Je známa svojím empatickým prístupom k pacientom a aktívne sa podieľa na činnosti Občianskeho združenia Šanca pre pečeň. Svojou prácou, odbornosťou a ľudskosťou výrazne prispieva k zlepšeniu starostlivosti o pacientov na Slovensku.

Martina Jadrníčková

Spomedzi sestier sa do zoznamu ocenených dostala PhDr. Martina Jadrníčková, MPH, ktorá je vedúcou sestrou na klinike gastroenterohepatológie II. internej kliniky UNLP v Košiciach. Svoj tím vedie s dôrazom na odbornosť, ľudskosť a vytváranie bezpečného priestoru pre pacientov.

Ošetruje pacientov s cirhózou pečene, chronickými črevnými ochoreniami a inými závažnými diagnózami. Spolu so svojím tímom zaviedla viaceré ošetrovateľské protokoly pri špeciálnych výkonoch a stará sa o efektívny manažment starostlivosti o pacientov. Je aktívna v edukácii pacientov aj kolegov, publikuje a pôsobí ako externá vyučujúca na Lekárskej fakulte **UPJŠ**. V každej situácii je nielen odborníčkou, ale aj človekom – oporou pre pacienta aj jeho rodinu.

Zuzana Bagoňová

Druhou ocenenou sestrou je PhDr. Zuzana Bagoňová pôsobiaca na Neurologickej klinike UNLP Košice, kde sa venuje pacientom s Parkinsonovou chorobou. Je nielen špecialistkou v starostlivosti o týchto pacientov, ale aj organizátorkou odborných seminárov a workshopov pre sestry v rámci vzdelávania o extrapyramídových centrách.

V rámci Spoločnosti Parkinson Slovensko sa zapája do prednášok, športových a komunitných podujatí, kde s pacientmi a ich rodinami komunikuje, radí im aj mimo pracovného času. Získala ocenenia Biele srdce na regionálnej aj celonárodnej úrovni. Sestrička Zuzana je pre pacientov oporou nielen v ambulancii, ale aj v ich každodennom boji s chorobou – je radkyňou, pomocníčkou aj sprievodkyňou ich životom s Parkinsonom.

Celý zoznam Môj lekár a Moja sestra 2025 nájdete TU.

Autor: Lucia Biceková

Pozor na pertussis u novorodencov

7. 8. 2025, Zdroj: **Lekárske listy**, Strany: 17, 18, Vydavateľ: **MAFRA Slovakia, a.s.**, Autor: **mi**, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 14 000 GRP: 0,31 OTS: 0,00 AVE: 3371 EUR

Pozor na pertussis u novorodencov

Rubrika: Pediatria/Geriatria

Výskyt pertussis na Slovensku je najvyšší za posledných 60 rokov, čiže od začiatku plošnej vakcinácie. Nedosahuje však našťastie úroveň výskytu pred zavedením očkovania. Zvýšenú chorobnosť v EÚ aj na Slovensku zaznamenávame vo všetkých vekových skupinách, no najvyššia chorobnosť a najťažší priebeh s rizikom úmrtia je evidovaná u novorodencov a u detí v prvom roku života, ešte neočkovaných.

Pre najmenšie deti sú najčastejším prameňom nákazy čiernym kašľom najmä najbližší príbuzní. Odborníci preto odporúčajú ochranu novorodencov očkovaním matky v tehotenstve ako aj blízkych kontaktov novorodenca ešte pred jeho narodením.

Doc. MUDr. Ingrid Urbančíková, PhD., MPH (Ústav epidemiológie LF **UPJŠ**, Očkovacie centrum UNLP Košice, Centrum pre očkovanie detí DFN Košice) zdôraznila, že situácia je vážnejšia, než sa očakávalo. Nárast výskytu čierneho kašľa sa pripisuje viacerým príčinám ako napríklad pokles protilátok u dospelých, ktorí boli očkovaní v detstve, pokles zaočkovanosť v niektorých komunitách, odmietanie očkovania ako aj určité genetické zmeny pôvodcu nákazy *Bordetella pertussis*. Ochorenie má u očkovaných často atypický, ľahší priebeh a uniká diagnostike, najmä u dospelých.

Pertussis je vysoko nákazlivé ochorenie dýchacích ciest, ktoré sa vyskytuje počas celého roka. Šíri sa kvapôčkami pri kašľaní alebo kýchaní. Začína sa ako bežné prechladnutie – nádchou, kýchaním, horúčkou, občasným kašľom. Po pár dňoch sa objavia záchvaty silného dráždivého kašľa, typický je piskľavý zvuk pri nádychu pripomínajúci hlas kohúta. Čierny kašeľ sa lieči antibiotikami, no aj po prekonaní ochorenia sa môžu dlhodobo opakovať záchvaty kašľa a problémy s dýchaním. Tieto príznaky pretrvávajú niekoľko týždňov. V roku 2024 bolo spolu do Epidemiologického informačného systému EPIS celkovo zaznamenaných 7308 potvrdených ochorení na pertussis, najvyššia chorobnosť bola v kategórii detí v prvom roku života. Zo 100 000 detí žijúcich v tejto vekovej skupine ochorelo vyše 400. Ku koncu marca 2025 bolo od začiatku roka 2025 v Epidemiologickom informačnom systéme (EPIS) evidovaných 2206 ochorení, pričom najvyššia chorobnosť naďalej pretrváva u detí v prvom roku života - 138,06/100 000 obyvateľov. Čierny kašeľ je extrémne nebezpečný pre novorodencov a dojčatá v prvých mesiacoch života. Tie ešte nie sú plne očkované a ich imunitný systém nie je schopný účinne sa brániť. Tieto deti nemajú dostatočne vyvinutý kašľový reflex, majú závažné ťažkosti pri dýchaní, kŕmení, dusia sa, môžu mať zástavu dýchania. Závažnými komplikáciami ochorenia u detí sú zápal stredného ucha, zápal pľúc, alebo poškodenie mozgu. Podľa údajov vyžaduje až 50 % infikovaných dojčiat hospitalizáciu, často aj na jednotke intenzívnej starostlivosti. Najzraniteľnejší sú novorodenci. Tu čísla hovoria jasne. Na Slovensku bolo v roku 2024 až do 25. marca 2025 z celkového počtu 255 chorých detí do 1 roka hospitalizovaných 144, pričom 106 z nich bolo neočkovaných (pre vek alebo pre odmietnutie očkovania), 19 bolo ešte neúplne očkovaných a 11 bolo očkovaných. Dĺžka hospitalizácie bola najvyššia u neočkovaných - 36 z týchto detí strávilo v nemocnici viac ako 3 mesiace.

Najúčinnější prevencia je očkovanie. Deti sa na Slovensku povinne očkujú proti čiernemu kašľu v 3., 5. a 11. mesiaci, posilňovacia dávka sa podáva v 6. a 13. roku života. Prekonanie čierneho kašľa nezanecháva doživotnú imunitu, preto je nutné pokračovať v očkovaní proti čiernemu kašľu podľa platného očkovacieho kalendára. „Cocoon“ stratégia (stratégia ochranného kukly) znamená nepriamu ochranu dojčiat. Ide o očkovanie blízkych kontaktov dieťaťa. Je to zabezpečenie ochrany novorodenca zaočkovaním osôb v jeho najbližšom okolí – rodičov, starších súrodencov, starých rodičov, ďalších členov domácnosti, osôb v styku s dieťaťom. Pre najmenšie deti sú najčastejším prameňom čierneho kašľa dospelí, najmä najbližší príbuzní. Očkovaním osôb, ktoré žijú v jednej domácnosti alebo sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti novorodenca či dojčaťa, sa minimalizuje riziko prenosu infekcie a zároveň sa chráni dieťa, ktoré nemôže byť ešte kvôli nízkemu veku očkované. Najnovšie dáta dokazujú, že „cocoon“ stratégia môže znížiť počet prípadov pertussis u detí do 3 mesiacov veku až o 70 %. Očkovanie blízkych kontaktov v domácnosti sa odporúča ešte pred narodením dieťaťa. Dospelí sa očkujú proti čiernemu

kašľu kombinovanou vakcínou proti tetanu, diftérii, pertussis. Členovia domácnosti boli podľa štúdií zodpovední za 73 - 82 % prenosov infekcie čierneho kašľa na dojčatá. Očkovanie matky v tehotenstve je dokázateľne najúčinnnejšou prevenciou.

Prof. MUDr. Jozef Záhumenský, PhD., prednosta II. gynekologicko-pôrodníckej kliniky LF UK a UN Bratislava uviedol, že očkovanie matky v treťom trimestri chráni matku aj bábätko. Počas tehotenstva dochádza k fyziologickým zmenám dýchacích ciest – sliznice sú viac prekrvené, môže sa objaviť dýchavica, zvyšuje sa metabolizmus aj potreba kyslíka, pretože matka dýcha aj za plod. Zvýšené nároky na respiračný trakt zvyšujú aj riziko závažného priebehu ochorenia na čierny kašeľ. Očkovaním matky v 3. trimestri tehotenstva sa vytvoria ochranné protilátky, ktoré sa cez placentu prenesú na dieťa a chránia ho počas prvých mesiacov života. Zvyšuje sa aj hladina protilátok v materskom mlieku a znižuje sa riziko prenosu nákazy z matky na dieťa. Pertussis môže mať u tehotných žien komplikovaný priebeh. Záchvaty silného dávivého kašľa môžu zvyšovať vnútrobrušný tlak, ktorý predstavuje potenciálne riziko pre tehotenstvo. Očkovacia látka proti čiernemu kašľu je neživá a pre tehotnú ženu, dojčiacu ženu je bezpečná. Odporúča sa očkovať pri každom tehotenstve, ideálne medzi 27. – 36. gestačným týždňom, najneskôr 14 dní pred narodením dieťaťa. Vedľajšie účinky po očkovaní sú u matky mierne – bolesť v mieste vpichu, začervenanie, zvýšená teplota, závažné vedľajšie účinky u plodu neboli zaznamenané. Ak nebola žena očkovaná v tehotenstve, odporúča sa aplikácia vakcíny ihneď po pôrode, aby sa znížilo riziko prenosu na dieťa.

Prof. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH, prezidentka Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti upozornila, že čierny kašeľ v tehotnosti je rizikom nielen pre ženu samotnú, ale najmä pre jej ešte nenarodené dieťa. Komplikácie môžu byť vážne, vrátane predčasného pôrodu a nezrelosti a po pôrode hrozba respiračného zlyhania novorodenca. Očkovanie matky v treťom trimestri tehotenstva je najúčinnnejším spôsobom, ako chrániť matku, ale najmä novorodenca v najzraniteľnejšom období po jeho narodení. Protilátky, ktoré sa vytvoria po očkovaní v tehotenstve prechádzajú placentou na plod a pretrvávajú v tele dieťaťa až do veku, kedy môže byť očkované, čím poskytujú účinnú ochranu. Štúdie dokazujú 91 až 93 % účinnosť tejto prevencie v ochrane detí pred pertussis v prvých mesiacoch života. Imunita dojčiat je do značnej miery závislá od prenesených materských protilátok až do dozrievania imunitného systému dieťaťa.

Bezpečnosť očkovania počas tehotenstva bola potvrdená v mnohých rozsiahlych štúdiách, ktoré nezistili žiadne zvýšené riziko pre tehotenstvo, matku ani plod. Aj preto očkovanie proti čiernemu kašľu v tehotenstve odporúčajú gynekologické a imunizačné authority nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Veľká Británia zaznamenáva dlhodobu vysokú mieru preočkovanosti tehotných žien – v roku 2023 to bolo viac ako 60 %. V USA bolo podľa údajov CDC v období október 2023 – január 2024 očkovaných 59,6 % žien, ktoré v danom období porodili. Úspešné príklady z týchto krajín ukazujú, že vakcinácia tehotných významne znižuje výskyt čierneho kašľa u novorodencov a predchádza tragickým následkom. Pertussis je ochorenie, ktoré nezanecháva trvalú imunitu. Čierny kašeľ (pertussis) je vysoko infekčné bakteriálne ochorenie dýchacích ciest, spôsobené baktériou *Bordetella pertussis*. Prejavuje sa silnými záchvatmi kašľa, typický je aj „piskľavý“ zvuk pri nádychu pripomínajúci hlas kohúta. Môže spôsobiť infekcie uší, zápal priedušiek, zápal pľúc, poškodenie mozgu alebo aj smrť. Nákaza sa prenáša predovšetkým kvapôčkovou infekciou. Chorý človek je nákazlivý aj tri až štyri dni pred objavením sa klinických príznakov. Kašeľ môže trvať 10 aj viac týždňov, často sa označuje ako „100-dňový kašeľ“. Imunita po prekonaní ochorenia alebo po očkovaní nie je doživotná, ochrana časom slabne. Pre ochranu dieťaťa je potrebné dodržiavať termíny očkovania tak, ako ich určuje očkovací kalendár, neodkladať očkovanie na neskôr. Dieťa je najlepšie chránené po troch dávkach vakcíny. Ak dostalo menej dávok, riziko ochorenia po kontakte s nakazenou osobou sa zvyšuje, ale priebeh ochorenia je s vysokou pravdepodobnosťou oveľa ľahší.

Prečo je potrebné očkovať tehotné ženy?

Z 563 detí, ktoré v rokoch 2007 – 2024 ochoreli na pertussis v prvom roku života, 258 detí ochorelo v prvých 3 mesiacoch života, keď ešte nemohli byť vzhľadom na nízky vek očkované. Protilátky prenesené od matky by ich s vysokou pravdepodobnosťou ochránili pred ochorením. V súčasnosti je zaznamenávaný vzostup chorobnosti na pertussis, ale tá ani zďaleka nedosahuje úroveň chorobnosti, aká bola na Slovensku pred a tesne po zavedení očkovania. Efekt zavedenia povinného očkovania sa preukáže vždy o 5 – 7 rokov.

doc. Urbančíková

Očkovanie matky v treťom trimestri chráni matku aj bábätko

prof. Záhumenský prof. Krištúfková

Autor: (mi)